

ЗБОРНИК
ЗА ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

XIII/1

НОВИ САД
1970

КА ПОЗНАВАЊУ ГОВОРА ВАЉЕВСКЕ КОЛУБАРЕ (I)

БЕРИСЛАВ М. НИКОЛИЋ

1. Од 1. до 30. јула 1959. год. испитивао сам говор Ваљевске Колубаре и Ваљевске Тамнаве. У Колубари сам посетио села: Ђивце, Петницу и Бранковину, а у Тамнави село Чучуге.

Досад сам објавио ове радове о колубарском говору:

1) *Извештај о испитивању говора Ваљевске Колубаре и Ваљевске Тамнаве*, Гл САН, XI 4 (октобар—децембар 1959), стр. 452.

2) *Главније акценатске особине у говору Ваљевске Колубаре*, Зб МСФЛ IX, стр. 77—95.

3) *Мейнанскаясические слои в говоре Валевской Колубары*, То honor Roman Jakobson (Mouton 1967), pp. 1430—1435.

У овоме раду хоћу да покажем важније гласовне и морфолошке особине колубарскога говора. Такође ћу дати и неколико напомена о синтакси и лексици.

ГЛАСОВНЕ ОСОБИНЕ

2. Да рад не бих оптерећивао сувишним материјалом, наводићу само примере скупљене у Бранковини. Као устрема, наводићу примере и из осталих посећених места.

ВОКАЛИ

ѣ

3. У основи је колубарскога говора екавска замена јата шумадијско-војвођанскога типа. То значи да се и у њему налазе икавизми познати и књижевном језику: *жёни*, *мёни* (али и *мёне!*), *ъ колима*, *стâрији*, *није*. Али има известан број појава које треба истаћи.

4. Значајно је да сам, нарочито у Бранковини, на месту старога јата слушао глас између *e* и *u*. Ова је особина нарочито карактеристична за говор старијих жена, које су се мало кретале из села. Овај сам изговор бележио различито (*u^e*, *u_e*, *e* и сл.), већ према томе колико је у тренутку артикулације био присутан елеменат вокала *e* одн. *u*. Није у питању појава да је изговор

у почетку затворенији, а да се потом отвара и сл., није, дакле, у питању флуктуација, већ равномеран изговор у већој или мањој мери, али увек изразито затвореног *e*. Примери:

дѣ́шѣ (вок. сг.), *моје лѣ́шо дѣ́шѣ*, *Бѣ́ли Кѣ́мѣн*, *дѣ́шѣ*, *дѣ́шѣ кѣ́ће*, *дѣ́шѣ-шрѣ*,
дѣ́шѣ, — *дѣ́шда*, *дѣ́ши*, *срѣ́штино*, *сѣ́ми*, *шѣ́ла*, — *дѣ́шѣ*, *Нѣ́мци*, *рѣ́чка*, *рѣ́шти*,
чѣ́ло лѣ́што, *не врѣ́дѣй*, *извѣ́штио*, *шоби́штиши*, *исѣ́кѹ*, *оцѣ́шила се*, — *дѣ́ща*
х 2, *сѣ́дио*, *сѣ́шиши*, — *у срѣ́шду*, *из бѣ́ле здрѣ*, *кудѣ́шни вѣ́ши*, *шодѣ́ши*, —
кудѣ́шља, *недѣ́шља*, *недѣ́ља*, *увре́шдама*, *шрѣ́сечко*.

Као што се види из примера, овакав се изговор јавља под сва четири акцента а такође и у неакцентованим слововима (и дугим и кратким). Али се, разуме се, све ове речи изговарају и с нормалним *e*.

У својој књизи *Die serbokroatischen Dialekte* проф. П. Ивић наводи ове говоре с незамењеним јатом:

- 1) говор католика Крашована у шест села у румунском Банату јужно од Решице;
- 2) говор галипольских Срба у Пехчеву у источној Македонији;
- 3) говори у области источно и североисточно од Темишвара са две подгруппе:
 - а) говор католичког становништва у селу Рекаш,
 - б) говор православних Срба у неколико села Банатске Црне Горе (стр. 269).

Живојин П. Симић (*Предавања из српског језика на јракићним училиштеским предавањима у Негошину*, Бгд 1882, стр. 55. *Српска граматика за основне школе у Краљевини Србији*, Бгд 1887, стр. 177) и Стојан Новаковић (*Негоша језика српског*, Глас X, Бгд. 1888, стр. 66) кажу да су ову појаву слушали у ондашњем тамнавском срезу.

5. Траговима ијекавских насељавања треба сматрати ове ијекавизме:
дѣјешїе (вок. синг.), *шрїе*; —
ћешиа (хип. од девер), *кљешиа*, *клєшишਾ*; —
ћѣд; —
ћѣв旤ке; —
шраћеда, *чукунћеда*, *овће*.

Сви се ови примери, разуме се, јављају и у екавском лику; једино нема *клишиа*.

6. У корену глагола *т. стјаиши* јат испред *j* двојако се рефлектира:

- а) *дѣдијале*, *шосијо*;
- б) *сѫнице га грѣјало*, *сѣје се*, *сѣјало се*.

7. Доследно је: *није*, *нијмо*.

8. Јат се рефлектира као и *и e* у облику аориста *бїјаде*: *бѣјаде*. Имперфекат: *бїјаше*.

9. Компаративни наставак доследно гласи *-ији*: *стїашији*, *касније*.

10. Лик гдѣ двојако гласи:

- а) де беши, дѣ ћу да дїседну, коједѣ, нїгде;
- б) дїи ши је, нїгди, нეгди, нёди.

Поред ијекавског лика, који сам раније навео, говори се још само: *овде, ёде.*

11. И у глаг. прид. радном кратко јат испред *о* двојако се рефлектира:

- а) чешће као *и*: *вїдно, вїдно сам, јес вїдно, вѡлио ће, жївио, ѕројсївио, љолуђио, сїдио, сїдио;*

- б) ређе као *е*: *разѹмео.*

Доследно је: *стїeo.*

12. Доследни су придеви: *зрео, ћео.* Али се чује: *у Бидграду.*

13. Само је: *гњиздо, гњиздару, гњиздарама.*

14. Према ијекавском *ѹсїијї* и сл. у Бранковини је: *ѹсїї.*

15. И у колубарском говору постоји узајамни утицај префикса *ѝрб-* и *ѝри-*.

а) Постоје примери с очуваним префиксом *ѝре-*:

ѝрбачаја, ѡрѓграда, ѡрѓузели, ѡрѓбаџ се, ѡрѓбаџ"ли, ѡрѓемешитимо га.

Предлог *ѝред* има доследно екавски лик: *ѝред ову кїшу, ѡрѓда ме, ѡрѓдвече.*

И предлог *ѝреко* има доследно екавски лик: *ѝреко наћ, ѡреко йања, ѡреко ѡдшока, ѡреко Саве, ѡреко Солуна.*

Прилог *ѝре* јавља се у два лика: а) екавском: *ѝре;* б) ијекавском: *ѝрїе.*

б) Јављају се и примери с *ѝри-* место *ѝре-*:

ѝрибирају (у теренској бележници написао сам да је у питању глагол „пребирају“), *ѝрибило* (са напоменом у теренској бележници да је у питању гл. „пребило“), *ѝрибиће* му руку море, *ѝрибићем руке бре ёј дсїта-ви їћ, ѡрѓвариши, ѡрѓвїши* (с напоменом у теренској бележници да је у питању гл. „превијаш“), *ѝридвїћам, ѡрѓлије вїном, ѡриодели* (= преобукли), *да се ѡристиавїм, ѡриодистављени, ѡриодистав"мо, ѡрѓ-шури се, ѡриштурило, ѡризиме, ѡризиме.*

в) Очуван је изворни префикс *ѝри-*: *ѝришовједб, ѡришоведали, ѡри-спанїшишму.*

г) Али се јавља и *ѝре-* место *ѝри-*: *ѝрекућай.*

16. Префикс *не-* у највећем броју случајева има екавски лик: *нёког, дёнекле* и сл. У колубарском селу Петници и тамнавском селу Чучугама спорадично сам слушао икавски лик *њики.*

17. У колубарском је говору: *вїдрица, вїдрицама, — сїкира.*

18. Забележио сам и ове икавизме:

- а) *Звїздађ* (село крај Чучуга);

б) вок. јд.: *кӯку дӣне*. Овај сам лик забележио и у Срему (СДЗб XIV 314);

в) *йосик*. Али постоји и екавски лик *йосек*.

19. Као и у Мачви (СДЗб XVI 236), и у Колубари се јавља лик *вёдо*.

Редукције вокала

20. И у колубарском говору редукције вокала, неуопштене али честе, могу бити:

- а) потпуне;
- б) делимичне.

Јављају се:

- а) после акцената (чешће);
- б) испред акцената (ређе).

21. После акцената најчешће се потпуно редукује вокал *и*:

йӯнца, Мѝлчино, — вии; — бódнце, бódнчар, кáрдца, ráдла, ráй-иши, слўјесло; — водéнч'цом, грáнчевачу, ѹечéнца, шéнца, у шéнцу, жéнна, сà ъњма, двó вии, досéл-ли, ѹзмá; — дà вии; — ал кòлики је грðши био колко ѹðчак кòлски, колко дћеши.

22. Нешто је мање примера у којима је потпуно редуковање вокал *e*:
кáи (= кажеш), ѹфáво *кáи*; — нòд, мáло дна каò да је гóр шíрд; — ѹдгáдáм, ако дӣне, — нè моши (= не можеш); —

Пáве, оши ѹћи күћи.

23. За потпуну редукцију вокала *o* исп.: *вám дðле*.

24. Забележио сам ове примере у којима је потпуно редукован вокал *u*:
скréнло; — пëдељ *даñã*, сàдëни, ѹзиñло.

25. Испред акцента до потпуне редукције долази ређе:

вокал *e*: *сéнáс*;

вокал *o*: *клáгiiа, сðвина, сðвине*.

26. Као последица потпуне редукције вокала јављају се неке нове гласовне појаве. Но, као ни саме редукције, ни ове нове појаве нису уопштене.

а) Ако је у тако створеној сугласничкој групи од два сугласника први *и* или *л*, они добијају вокалску вредност:

йӯнца, водéнч'цом, грáнчевачу, ѹечéнца, шéнца, у шéнцу, скréнло, сàдëни, ѹзиñло; — Мѝлчино, кáрдца, ѹдгáдáм.

б) Ако је у питању група од три сугласника па су прва два *л* и *и*, оба добијају вокалску вредност: *бóднце, бóднчар*.

в) Ако су у питању два иста сугл., први се не губи, већ се на његову имплозију наставља експлозија другога: *ráīū-ūi* (< *радиūи*), *досēл-ли*.

г) У примерима *каи*, *мои ж+и* > *и+и* > *и*.

д) У примеру *ои* *и* < *ћ+и*.

ђ) У примеру *điće* од *ћ* је задржан само палатални елеменат.

е) У примеру *viii* *đ* се губи пред *и*.

ж) У примеру *cēnāc j* је можда изгубљено у интервокалном положају у сантхију.

27. За делимичну редукцију имам примере само за постакценатску позицију.

а) Примери за делимичну редукцију вокала *и*:

cûdīmo; — у *Шîyûlîčima*, — з *Бûgarîma*; — *dokúčiūi*, *þoјávîla*, *cîfrémîla*, — *Lazárevîčka kraj*; — *водéñčicom*, у *bođîma*, *lyûtîn ñâiþrîčicâ*, *Râmîcâv*, *shéñčê*, *vèlîkâ*, *ðîtîchili*, *þrðbîti*, *þððîla*, *dosêlîti*, — *ñzbaúčili*, *þrè-baúčili*, *ðolazîcie*, *þriñbostâvîmo*, *þûdarîti*, — *þðvlâúčmo*.

б) Примери за делимичну редукцију вокала *e*:

þzîla; — *gbrîna*; — *nëdælje*, *vëcîli*, *sâcîkô*, — *në mojse ð' ñdë*, *ðborîni*, *þuþîpîna*.

в) Пример за делимичну редукцију вокала *u*: *þuþîpîna*.

28. Као што се види из овог схематског прегледа, природа и место акцента нису од значаја ни за потпуну ни за делимичну редукцију вокала.

Xiјai

29. И у колубарском говору хијат се отклања:

а) контракцијом вокала;

б) елизијом;

в) уметањем секундарних сонаната.

Контракције вокала

30. Завршна вокалска група *-ao* у глаг. прид. радном доследно се контрахује ако није акцентована:

môgo, *ðrôb*; — *isîñîb*, *þomâgô*, *sméñôb*, *cîfrémôb*, *cûsîb*, *udéñib*; — *ððiñôb*, *þukrôb*, *çîñôb*, — *zâbalôb*, *sâcîkôb*.

Исто је и код именица: *kûñôb*, *kðñôb* и придева *okrûgô*.

У примеру *кљûčâniča ao* > *a* у средини речи.

Реч као гласи тројако:

а) *ко*: *ÿsîto ko dânaс, shîrok ko ðlân*;

- б) *ка*: ка до добра, ка и брђи, кака си ка звёр, сиво ка бáруй;
 в) *као*: зáазили ме као добра војника, мा�ло она како да је гóр шáрпá.

31. Завршна вокалска група -*eo* у глаг. прид. радном ређе се контрахује а чешће остаје.

- а) Пример с контракцијом: *ðønō*.
 б) Примери без контракције:
ðøveo, ððieo, ðrðveo, razúmeo.

Контракције нема ни код именице: ј *þeñeo*.

32. Завршна вокалска група -*uo* у глаг. прид. радном, судећи по мојим примерима, не контрахује се: бўкнуо, вўкнуо, крénуо.

33. Завршна група -*io* у глаг. прид. радном није контрактибилна: вðдио, извéсíтио, наредио, йрýмио.

34. У 3. мн. през. група -*ejy* (-*tjy*) > *ey* > *y*: јсýй.

Елизија

35. Чешће се елидира први вокал:

вокал *e*: н'умé, н'умéмо;

вокал *a*: д' ѱдем, нè може д' ѱдē, д' идéмо, д' ѱдý, д' ѱдē, д' ѱрýчá, д' ѱзмéм, — Ѱ исýрðиšавано, Ѱ ѱзмé, Ѱ ѱсýчé.

36. Ређе се елидира други вокал: зà 'не, ј 'ној ѱсми, учи слáвë, учи Бðжића.

37. Прилике приказане у претходној тачки објашњавају и ове ликове:

а) з а м е н и ц е: вákä је дўжсица у вїдрице, вákï, вákë, — нákä, — Ѱна бишља воликä, вðлики, вðликë;

б) п р и л о г е: вákô, — нákô, вámо.

Умећање секундарних сонанат

38. Ако се на првом вокалу завршне вокалске групе налази акценат, у колубарском говору често се између два вокала умеће секундарни сонант:

ððô, Ѱððô, Ѵððô; ѵððô.

Секундарни се сонант може јавити и кад акценат није на завршној вокалској групи: Ѱнáаðo.

Појава није доследна: ѵûð, — жàðo; — Ѱðieo.

39. Сличне су појаве и у вокалској групи насталој губљењем *x*.

а) Вокалска група може бити очувана:

мáом, на снàу, —
 зàиñа, зàиñай, зàиñи.

б) Али може доћи и до појаве секундарних сонаната. Од природе вокала зависи да ли ће то бити *v* или *j* (i):

*ої кôжусвa, ўðвођанi, ў товоде, чдва, чованb, —
Миðашу, драie, драимa, ўайja кийша.*

в) У примеру *иðишај* после губитка *x* дошло је до делимичне редукције другога вокала (i).

Оснаве појаве у вези с вокалима

40. Полугласнички. Принцип је и књижевног језика да се пред сугласничким групама јавља *a > ь* у приликама као: „*ўза сiрaнu, нiза сiрaнu*. Из сличне позиције („преда ъ“), а и из примера т. *иþeðð me*, пренето је „преда“ и у конструкцију *иþeðð nyi*.

41. Вокално *r*. И у колубарском говору вокално *r* уклања се у примерима као:

*свёкрова, —
иþосiщерē сe, иþосiщере, иþосiщерў.*

42. Вокал *i*. Изговор *e m. i* забележио сам у овим примерима:

*кôйревa, ої кôйревe, —
лèйењa, лèйењe, —
мàленe, —
мелèðn, —
Медниџa, у Медниџu, —
сенèца.*

Обрнуто, *i m. e* забележио сам у: *кòлiчke*; али исп. *i*: *кòлeчke*. В. и т. 44.

43. Доследно је сварабактичко *i* у лицу: *каисијa, каисијe*. Слично се, поред *зéйшина*, говори *i*: *бре[з] зéйшина*.

44. Вокал *e*. *M. e* забележио сам *i* у *иþeðiсобрка*.

45. Само је: *иáзи, иáзи вòða*.

46. Говори се: *лáнe сам*.

47. Вокал *a*. Двојако се говоре ове речи:

а) *вáшер, вáшерски, —*

ћéрем;

б) *вáшафу, —*

ћéрам.

48. Само сам забележио: *сутiрèðан*.

49. Сем метатезе, долази и *e m. a* у примеру: *иерèнике*.

50. Двојак лик има прилог:

а) *далèko;*

б) *долèko.*

51. Етимолошко је *o* у *чдрайе*, иако је у књиж. јез. *чарайе*.
52. Двојако је: *дâљe* = *дîљe*.
53. В о к а л *o*. Према књижевном „субота“ забележио сам *сұбаіш*.
54. У данашњем књиж. јез. је *јоргован*. Изгледа да се ипак може рећи да више одговара персијском *erghevân* колубарско *јөргован*.
55. Протетичко *o* забележио сам код заменице *шай* и *шишо*: с *дайш*, с *дайш*.
56. В о к а л *у*. И у колубарском се јавља лик *шолмача*.

СУГЛАСНИЦИ

57. Л и к в и д е. И у колубарском се говору јавља лик *брез*: *брез*, *бре[з]* *зейинина*, *брез квасца*, *брез млека*. Исп. и: *йрèз леба*, *йрèз ньё*, *йрèз йчега*.
58. Такође је и: *брїсїра* x 3.
59. Група *мл* > *ми* у: *мика*, *мнад*. Али исп. и: *млеко*, *брез млека*, *млекар*.
60. Група *мљ* > *мњ* у: *земља*. Али исп. и: *земљани*.
61. М. *л* забележио сам *ль* у словенској речи *грљице*; а у страним: *рекљу* (*ль м. л.*), *квартиль* (*ль м. р.*).
62. Обрнуто, само је *о(д) цыглë*.
63. Н а з а л и. И у колубарском говору *мл* > *ми* у: *млодо* x 5.
64. Такође *мї* > *ни* у: *занинила*, *нє шанишум*.
65. Поред *семенка* говори се и *семелька*.
66. Говори се: *сийње*.
67. Према немачком Strang у колубарском је *шифранке*.
68. Сонант *н* јавља се у речима:
йранхед, —
йранхеда, *йранхеда* x 2; —
кдменија.
- Али исп. и: *йрâдед*.
69. Л а б и ј а л и. У колубарском говору у већини случајева м. *ф* долази *в*:
- навору*, *сдвру*, *вамилиа*, *вүрұна*, *вүрұна*, *у вұруни*, — *вино*, — *йрөві*,
йрөвио, *вәрмали*.
- Сугласник *ф* долази знатно ређе: *фәмилія*, *фөнери*.
70. И у колубарском говору има примера с недовољно стабилном артикуулацијом сонанта *в* у интервокалном положају: *заку^ва*, *Л^ва*. Исп. и: *б^вде* = *бвде*.
71. Говори се: *сийүй*.

72. Именица „мртвац“ има два лика:

- a) *мртвàца*;
- б) *мртвац, мрца, мртвачкӣ.*

73. Група -*въл-* или се чува или -*въл-* > -*в-*.

- а) *дрвъланик, на дрвъланйку; дрвълънене;*
- б) *дръланик, зâбалъам, зâбалъ, настâлъ се, идсисталъ.*

Постоје и примери с ослабљеном артикулацијом сонанта *в*: *обұсілағълена*.

74. Почетна група *ий-* > *и-* у: *шёнчыа, шёнчыа, шёнчые, шёнчишѣ.*

75. Почетна група *ий-* > *ч-* у: *чёле.*

76. Група -*йк-* > -*вк-*: *ийвка, чивка.*

77. Група -*ий-* > -*вй-*: *лдвята.*

78. Група -*йч-* двојако се понаша:

- а) -*йч-* > -*вч-* : *заковчâ;*
- б) -*йч-* > -*ч-*: *клүче, више клучеййâ.*

79. Група -*ий-* > -*ви-*: *ðвишина* (Б) *лëвшиег* (Б), *нâjlëвшие* (П); али исп. и: *лётшиie* (Б).

80. Група -*вн-* > -*мн-*: *ðдамно* (Б) *їодрамни* (Б) *гламнô* (Д). Али је правилно: *у брвна, главнî* (Д).

81. Група -*вън-* > -*мън-* у: *гламња, гламње, гламњй, — гламњурина* (све Б); али исп. и *глâвње* (П, Д).

82. Група -*мн-* > -*н-* у: *на обраницу.*

83. Говори се: *сїйї.*

84. Поред контаминираног брез сачувано је и старије *їрез*: *їрэз леба, їрэз нъе, їрез їчега.*

85. Де на тали: Књижевни лик има именица: *їрёшињे.*

86. Поред књижевног *їашлїцан*, забележио сам и лик *їаклїцан*.

87. У *Правоису MC MX* стоји: „*їракљача*“ в. „*їрдакљача*“. У колубарском је говору *їракљача*.

88. У подједнакој је употреби:

- а) *їкâнице* и
- б) *кâнице.*

89. Завршна група -*сїй* код именица не чува се доследно:

а) примери са -*сїй*:

у лїсїй, мâсїй, Пёйрфоб їдсїй, чâснїй їдсїй, — жалбсїй, їрдишлсїй, рâдсїй, — дўжносїй.

б) примери са -*сїй* > -*с*:

мâс, — кад је бýло уши чâснїй їдс, нарёђује команднїй, — чâснїй їдс, їдс дўвай бðжисїни.

О приликама код бројева в. ЗБМСФЛ IX 90. Томе материјалу додајем и примере: *ио шес волбва, шес ѹ ио ёкиїпра.*

90. Сугласници *đ* и *ї* могу се губити пред *с* у случајевима: *осéчају, сресїйáвâ, — ни сам їи рёко донёси рўчак ни нёмј.*

91. В е л а р и. И у колубарском говору нема гласа *x* до на вѣ Шѣтица, свѣ тиѣ вѣснѣ имѣна, — дѣвѣ љљаде, од ладнѣће, колко дѣши, — вѣрбшињи.

92. О појавама у вокалској групи насталој губљењем *x* в. т. 39. одељка о гласовима.

93. Супституција *x* са *k* постоји такође и у овом говору:

из вѣздѣка, дѣвѣ кїљаде, Крїсїос, Крїсїо[с]се ȑди, Микамла, Микамлово, организам ȑкће, закијевали.

94. У групи *xv > v*:

вѣштићи, јувати, јуватла, јуватили.

95. Говори се:

- а) шѣли;
- б) сијећо.

96. У сложеницима са *gđb* (које, само, у колубарском гласи *de/đu*) *g* се губи, али недоследно:

- а) коједѣ; нѣди;
- б) нѣгди, нїгде, нїгди.

97. Према књижевном „леген“ у колубарском говору сам слушао: у вѣду лѣћена, лѣћен.

98. С п и р а н т и. У колубарском говору је: сијеџеви.

99. Чува се иницијална група *zn-* у през. гл. *знайши*: *знам*, *знадѣ* и сл.

100. У през. гл. *моћи ж > p* недоследно:

- а) мѡжем, нѣ можем, мѡжѹ;
- б) мѡре, мѡре мѡрићи, нѣ море да се ȑбрће, нѣ морѣ се.

101. А ф р и к а т е. Говори се: башча, башчица.

102. И у колубарском говору постоји лик *гођ*: ко гођ и двоб.

103. Није завршен процес стварања нове африката у сантхију:

кай-су јѹтири ѡснали дишале, кай-су ѿзёми, знѣ кай-су ȑправљене; — ои-снариће, диш-сунџа; — ѹои-самим сёлом, ѹои-сёлом.

104. Ј о т о в а њ е. Поводом појава у вези са старим, новим и најновијим јотовањем треба навести ове колубарске случајеве:

на дгњаштишу (Б), љећелаштишу (Б); ȑбршће x 2 (Б); вријскало (Б); заштићем (Б) / љићу (Б); ȑбронишена (Б), љушићд (Б), најештиали (Б), кришићавам (Б); љушичану виштиру (Б), љушичане (Б);
дѣши (П, Б), ȑбрѣши (П, Д);
дѣхем (Д), ȑбрѣхем (П);
џеће (Б); линће (Б), гвожиће (Б); снодиља (Б);
од миши кокса (Б) / Божије дрвице (Б);
ћед (Б), ћебојке (Б), ȑбрѣхеда (Б) чукунћеда (Б), јеће (Б), — ќећа (Б),
— кљећаша (Б).

Разуме се, у вези с најновијим јотовањем треба узети у обзир да је колубарски говор у основи — екавски.

105. Х а п л о л о г и ј а . У употреби су и облик *кұруз* и облик *кукуруз*.

106. М е т а т е з а . Само је: *бұнāр* = *бүнāр*, *бунàриң*.

107. Поред лица *менेरике*, код појединих представника јавља се усташа метатеза *меренике*.

108. И у колубарском говору постоје облици *вәде*, *нәде*.

109. Ј е д н а ч е њ е с у г л а с н и к а по звучности јавља се и у сантхију пре свега кад су у питању синтагматске целине:

а) *дାନାଢାନି*, *ନାଢାଦ୍ୱୟାତ୍ରା*, з *ବୁଗାରିମା*, *ମୁଚିଲି* з *ଗାହ୍ୟୁ*, *ମେସେ* *ଦାନାଢାନା*;

б) *ଇଶ୍ୟାକ କଳେନା*, *ଇଶ୍ୟାକ କୁହ୍ୟେ*, *କୋଷେଲେଵେ*.

110. Ј е д н а ч е њ е с у г л а с н и к а по начину и месту о б р а з о в а ъ а . Под условима сличним онима у претходној тачки и овде долази до једначења као:

ଯଜ୍ଞୀବ୍ୟେ, —

ୟଜ୍ଞ ନେଗା, *ୟଜ୍ଞ ନ୍ୟା*;

ଶନ୍ମମୁଖ ହ୍ୟାମେନି ଦୁକାତ୍ତିକା [ð] *ହ୍ୟୁ* *ଶନ୍ମମୁଖ କୁକାତ୍ତିକା*, — *ୟଶ୍ଚନ୍ମି ଅବ୍ସ୍*.

Али не увек: *ଅପେତ ନ୍ୟେ*.

111. З в у ч н и с у г л а с н и ц и н а к р а ј у р е ч и губе нешто од своје звучности, али никад не постају беззвучни: *ନାଈଫେଡ଼ା*, *ଦଦବାର କୁରୁତ୍ତେ* у *ପେରେ*.

112. П а р т и к у л е с у у ч е ст о ј употреби у колубарском говору:

ଶା ଧନିମେ ଫିଟିଲୀନିହେମ, *ଓବୁଦେ*, *ସାଦେ*, *ଅୟୁଦେ* (bis), —

ଦିନାଜ ଶୁଭାଲି, *ଦିନାଜ* (bis), —

କୌଜ ଶନା କାଟି-ଶୁଭାଲେନେ, —

ଦିନାକ (bis), *ଦିନାକ ଜେ*, —

ବ୍ୟବେକା, *ଅୟୁଦେକା*, —

କୁଦାନ, —

ଦାଦାବଦେନ, *ଦାକଲେନ*, —

ଗ୍ରେନା, —

ଅୟୁନେ, —

ନ୍ୟେଶି (bis), *ନା ନ୍ୟେଶି*, *ଶିଶିମ*, *ଶିଶିମ ବୋଜେବାଲି*, *ନୋରାଦି ସାମି ଶିଶି ନେନାଦୋବିନ୍ଦା*.

Београд

(Наставиће се)